

Ths Nguy n Văn Tánh - Khoa YHCT

Giao h p là m t đ ng tác sinh lý t nhiên đ duy trì nòi gi ng, g m có ba giai đ n: giai đ n ham mu n s c d c, giai đ n c ng d ng v t, giai đ n c c khoái c m và phóng tinh. M t trong các giai đ n k trên, nh t là giai đ n c ng d ng v t không thành t u là li t d ng.

S ham mu n tình d c n y sinh trên c hai phái nam và n t tu i d y thì. Nam, s bi u hi n này ch y u là c ng d ng v t, đi u ki n c n thi t đ giao h p. C ng d ng v t, theo Kinsey, gi m theo tu i: gi m 3 % l a tu i 35; 4-7% l a tu i 50; 18-20% l a tu i 60; 55% l a tu i 75. Cũng theo Kinsey, kho ng 45% nam không th a m n s c d c c a mình m t này hay m t khác.

Theo Y h c c truy n, Li t d ng là ch ng b nh d ng v t không c ng lên đ c, thu c ph m vi ch ng D ng nuy.

Nguyên nhân th ng do s c d c quá đ làm tinh ki t, tinh khí h hàn, ho c suy nghĩ quá đ tâm t hao t n, ho c khi p s th ng th n, ho c th p nhi t h chú. T t c đ u có th làm cho tông cân (d ng v t) m m nh o. Nh v y, li t d ng có quan h m t thi t v i can, th n, d ng minh. Kinh Can đi vòng d ng v t, d ng v t là n i t p trung c a tông cân, d ng minh qu n lý tông cân, n u khí suy thì d ng không c ng đ c, th n ch tàng tinh, th n h thì d ng v t không c ng đ c.

Đi u tr li t d ng tùy theo th b nh.

Thận Mãn môn hạ suy (Thận khí bất túc): Liệt dương do thanh thiêu niên do tình dục sớm, sức dục quá độ làm mãn môn hạ suy.

- Triệu chứng: mệt mỏi, đau đầu, mắt lờ mờ, đầu váng, tai ù, thận suy, tinh loãng trong, mạch nhĩ, mạch xích nhĩ vô lực.
- Phép trị: Ôn thận nạp khí.
- Bài thuốc: Huyết quy hoàn gia giảm, gồm có Thục địa 12g, Hoài sơn 08g, Sơn thù 08g, Kê tử 12g, Đương quy 12g, Đở trăn 12g, Thục ty tử 08g, Phế tử 08g, Nhục quế 08g, Cao ban long 20g, Kim anh tử 30g, Khiết mễ 30g, Liên tu 06g.
- Nhắm mục đích: cải thiện giao cảm ngoại vi gây dẫn chuyển mẫn máu đến dương vật, gây tăng thái ham muốn tình dục và sinh tinh nhờ tác động của Testosterone hoặc cung cấp Arginine (tiền chất của nitric oxide).
- Châm cứu: Cấy các huyệt Quan nguyên, Khí hải, Trung cực, Thận du, Mãn môn, Tam âm giao, thái khê.

Thận Tâm tỳ lưỡng hư: Liệt dương do suy nghĩ làm tổn thương tâm tỳ.

- Triệu chứng: liệt dương, sức mệt mỏi vàng sớm, không muốn ăn, tinh loãng mệt mỏi, mạch huyệt.
- Phép trị: Ôn bổ tâm tỳ.
- Bài thuốc: Quy tỳ thang, gồm có Huỳnh kỳ 12g, Bạch truật 12g, Thục địa 12g, Đương sâm 16g, Đương quy 12g, Mạch môn 06g, Viễn chí 08g, Long nhãn 12g, Táo nhân 08g, Phế tử 08g, Đở trăn 12g. Gia thêm Cao ban long 20g, Cáp gối 08g, thục địa 12g.
- Nhắm mục đích: bổ dưỡng thận và cung cấp nhiều acide amine trong đó có arginine (tiền chất của nitric oxide).
- Châm cứu: châm bổ huyệt hay cấy các huyệt Tâm du, Tỳ du, Mãn môn, Túc tam lý, Tam âm giao.

Liệt dương do tinh thận căng thẳng làm can mẫn không điều trị.

- Triệu chứng: Mối liên giao hợp thì căng thẳng dương vật không cương cứng, tinh thần không thoải mái, ngực đầy nhô nổi, mạch đập không đều.
- Bài thuốc: Đở trăn phế nang, gồm có Thăng ma, Sài hồ, Xuyên khung, Thich tử lệ, Tang bì, Quế diệp.

Liệt dương do thận tà làm trợ trợ

- Tri u ch ng: ng i béo b u c th th p tr , khi giao h p m nh môn h a không đ n d ng v t đ c nên không c ng t t, m ch ho t.
- Phép tr : ki n t hòa v , táo th p.
- Bài thu c: Ngũ linh tán h p Nh tr n thang gia gi m:
- B ch tru t 12g, B ch linh 12g, Tr linh 16g, Tr ch t 12g, Qu chi 08g, Tr n bì 08g, Bán h 08g, Th ng tru t 12g, Ý dĩ 16g, T gi i 16g, Phá c ch 12g.
- Châm c u: Châm t các huy t Trung c c, Khúc c t, H p c c, Khúc trì.

Li t d ng do th p nhi t xu ng c can kinh

- Tri u ch ng: Li t d ng, âm nang l nh, có m hôi, n c ti u vàng đ , sau khi ti u xong v n còn r vài gi t tinh.
- Phép tr : Thanh l i th p nhi t.
- Bài thu c: Sài h th ng th p thang, g m có:Thăng ma, Sài h , kh ng ho t, Ph c linh, Tr ch t , Cam th o, Hoàng bá, Long đ m th o, Quy vĩ, Ma hoàng căn, Phòng k , Ngũ v t .

Li t d ng do tiên thiên b t túc, tinh ít, d ng v t không c ng c ng

- Phép tr : Nhi p âm c tinh.
- Bài thu c: C âm ti n, g m có: Nhân sâm 12g, Đ a hoàng 12g, S n thù 08g, Ngũ v t 14 h t, Hoài s n 08g, Vi n chí 06g, Cam th o 06g, Th ty t 12g.

Li t d ng do v h ăn ít không sinh đ c tinh t y

- Tri u ch ng: Li t d ng tinh ít, ăn u ng kém, không mu n ăn, m t m i, chân tay vô l c, m ch h .
- Phép tr : b th n t .
- Bài thu c: T th n song b hoàn, g m có: Nhân sâm, Liên t , S n thù, Ngũ v t , Th ty t , Ba kích, Sa nhân, Qu t h ng, Nh c đ u kh u, Xa ti n t , Phá c ch .

TÀI LI U THAM KH O

1. Hoàng B o Châu (1997), “Li t d ng”, N i khoa h c c truy n, Nxb Y h c, tr 484-490.

2. Ngô Anh Dũng (1998), “Ch ng b t l c”, Bài gi ng B nh h c & Đi u tr (L u hành n i b), B m n YHCT – Khoa Y – Tr ng Đ i h c Y D c TP HCM, tr 122-137.

3. Ngô Gia Hy (2008), “Li t D ng”, Bách khoa th b nh h c, t p 2, NXB Giáo d c, tr 312-316.